

چین: تجارت بین‌المللی و الحاق به WTO

توماس رامبا و نیکولاس بلانچر

ترجمه: بابک دائی

کارشناس ارشد اقتصاد

bakdaie@yahoo.com

محمد امیرکمالی

کارشناس اقتصاد

mohmmad_amirkamali@yahoo.com

چین ائتلافش را با اقتصاد جهانی در همکاری و حمایت از رشد تجارت بین‌المللی افزایش می‌دهد. بطوری که صادراتش خیلی متنوع شده و نفوذ زیادی در بازارهای کشورهای صنعتی دارد و این امر با موج خروشان واردات چین از همه این نواحی همراه شده است به خصوص در آسیا، جایی که چین نقش محوری زیادی در آن دارد. از دهه ۱۹۸۰ تاکنون تعرفه‌های گمرکی در چین اصلاح و اجرا شده و الحاق چین به WTO نیز اخیراً صورت گرفته است. چین خود را متعهد به انجام اصلاحات اضافی و گسترده کرده بود که چالش برانگیز بود، به طوری که حمایت و به اجرا درآوردن این تعهدها ائتلاف بین‌المللی چین را عمیق‌تر کرده و منافعی را برای کشورهای شریک او به وجود آورده است.

۱. مقدمه

ائتلاف چین با اقتصاد جهانی، همکاری آن، تقویت و رشد تجارت را به همراه داشته است. در ۲۰ سال اخیر صادرات و واردات چین هر دو رشد سریع‌تری را در تجارت جهانی داشته است. اگرچه این نرخ به صورت چشمگیر، رشد بی‌سابقه‌ای نبوده اما شبیه به چیزی بوده که باعث پیوستگی سریع در توسعه اقتصادی در سیستم تجارت جهانی شده است. تجارت چین با دیگر کشورهای جهان عمیق‌تر شده و این ترکیب و الگوی جغرافیایی تغییر جهت پیدا کرده بود. به صورت کلی سهم صادرات در

۱. این مقاله برگرفته از منبع ذیل می‌باشد:

1. Thomas Rumbaugh & Nicolas Blanchar (2010), "China: International Trade and WTO Accession", IMF Working Paper.

اقتصاد صنعتی بالا رفته و تنوع بیشتری دارد و چین سهم بسیاری در اقتصاد منطقه آسیا پیدا کرده است.

تخصیص عمودی تولیدات در آسیا، سهم واردات چین از منطقه آسیا را افزایش داده و در حال حاضر مهم‌ترین صادرکننده بین کشورهای منطقه است. اصلاحات تجاری و تعهدات زمینه را برای الحاق چین به سازمان تجارت جهانی هموار کرد و تعیین‌کننده بود و زمینه‌ای برای ائتلاف سیستم تجارت جهانی با چین شد.

این اصلاحات بالغ بر ۱۵ سال طول کشید که شامل کاهش تعرفه‌ها و برداشتن بیشتر موانع غیرتعرفه‌ای بود، بهبود بخشیدن و افزایش دستیابی به بازار WTO را از اهمیت بسیاری برخوردار بود. اجرای تعهدات در WTO در سال‌های قبل ائتلاف چین را با اقتصاد جهانی تسهیل نموده و منفعتی را برای بیشتر کشورهای شریک با چین در بر داشته است، علاوه بر این رقابت‌های عمده‌ای برای دست‌اندرکاران در سطح وسیعی وجود دارد و از مقرراتی که در موافقتنامه‌های WTO در مقابل ریسک‌های زیان‌ده وجود دارد حراست خواهد کرد تا صادرات چین دارای رشد قابل قبولی در آینده باشد.

۲. تجارت چین: رشد و تنوع

۲-۱. نقش فزاینده در تجارت جهانی

تجارت بین‌المللی چین به‌طور منظم و گسترده از زمانی آغاز گردید که سیاست اقتصاد باز را در سال ۱۹۷۹ داشته است. صادرات و واردات چین رشد سریع‌تری از رشد تجارت جهانی در بیش از ۲۰ سال گذشته داشته و سهم چین در تجارت جهانی از سال ۱۹۷۹ تاکنون افزایش یافته است. این رویه شروع به نسبت آهسته‌ای در دهه ۱۹۸۰ پس از یک توقف فراگیر و مجموعه کنترل‌های صادرات و واردات داشت، اما از دهه ۱۹۹۰ با انجام اصلاحات تجاری گسترده شامل کاهش عمده تعرفه‌ها شتاب فزاینده‌ای گرفت که تعرفه‌ها را به‌طور عمده کاهش داد.

چین نفوذ خود را در بازارهای کشورهای پیشرفته افزایش داده است تا در زمانی مشخص به یکی از مهم‌ترین صادرکنندگان به‌ویژه بین نواحی اقتصادی تبدیل شود. سهم کشورهای پیشرفته در دو دهه قبل در محاسبه واردات از چین بالا رفته، به‌ویژه این افزایش از آغاز دهه ۱۹۹۰ از ژاپن و ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا شروع شده است. نقش چین در تجارت منطقه آسیا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بالا رفتن سهم چین در واردات از این منطقه بود و چین در حال حاضر از مهم‌ترین صادرکنندگان بین کشورهای منطقه آسیا است. به‌عنوان مثال، چین بیش از ۱۱ درصد و

بالاتر صادرات به ژاپن را در سال ۱۹۹۰ در اختیار داشت. بیشترین افزایش در صادرات چین به منطقه آسیا بود و سهم صادرات از ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا و افزایش چین از این سهم از یک درصد در ۱۹۹۰ به ۳/۵ درصد در سال ۲۰۰۲ رسیده بود. ائتلاف چین با اقتصاد جهانی نقطه عطف تحول تاریخ است که دلالت بر این دارد که هم از نظر اقتصاد جهانی و هم از نظر منطقه‌ای برای چین حائز اهمیت است. علاوه بر این، تجربیات اولیه ژاپن و اخیراً صنعتی شدن اقتصاد در آسیا و یکسان‌سازی در شرایط نرخ رشدی که در صادرات دارند با رعایت افزایش سهم در صادرات جهانی در یک دوره بلندمدت چین را به یک قدرت اقتصادی در آسیا تبدیل کرده است. این شواهد تاریخی همراه با پتانسیل توسعه این کشور به گونه‌ای است که چین بتواند از رشد صادرات به‌طور جدی حمایت کند و در سال‌های پیش رو رشد فزاینده‌ای را به‌صورت گسترده ادامه دهد.

۲-۲. تغییرات در ترکیب تجاری

صادرات پایه‌ای چین متنوع است و تکیه زیادی بر روی منسوجات و دیگر محصولات سبک دارد، در ابتدای دهه ۹۰ محصولات سبک بیشتر از ۴۰ درصد صادرات چین را به خود اختصاص دادند این محصولات شامل کفش، اسباب‌بازی و اقلام متفرقه است. بخش زیادی از صادرات باقیمانده شامل کالاهای تولیدی (بیشتر منسوجات) و ماشین‌آلات و وسایل حمل و نقل (وسایل برقی کوچک) می‌شود. شاخص‌های آماری، پراکندگی و نمونه‌هایش در کل باعث افزایش تنوع در صادرات خواهد شد. ترکیب واردات منعکس‌کننده درجه بالایی از تخصص عمودی تولیدات در منطقه آسیا است. به‌نظر می‌رسد که این امر ناشی از شاخص‌های متعددی باشد اول سهم زیادی از واردات که در فرایندسازی صادرات بکار می‌رود. این نسبت افزایش پیدا کرده تقریباً به ۳۵ درصد کل واردات که در اوایل دهه ۱۹۹۰ و تقریباً به ۵۰ درصد در سال ۱۹۹۷ رسید و تاکنون در همین سطح باقیمانده است. با همین نحوه فرایندسازی برآوردها نشان می‌دهد که صادرات چین به بالای ۴۰ درصد برسد. اثر افزایشی تخصص عمودی می‌تواند آشکارا افزایش سریعی را در واردات حوزه الکترونیک و ریزمونتازها و قطعات کلیدی که در مونتاژ محصولات الکترونیک مؤثرند داشته باشد. ثانیاً حجم قابل توجه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در چین موجب می‌شود که چین در زمره اقتصادهای صنعتی درجه اول به‌ویژه بین کشورهای آسیایی تازه صنعتی‌شده طی دوره (۲۰۰۱-۲۰۰۰) شده است، درآید. این کشورها که تازه اقتصادشان صنعتی شده به‌همراه ژاپن تقریباً ۶۰ درصد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و ایالات متحده آمریکا و اروپا هم تقریباً ۲۰ درصد سرمایه‌گذاری خارجی را در چین دارند. در نهایت، تغییرات این الگوی تجارت قابل ملاحظه است و با افزایش واردات از آسیا و

صادراتی که به کشورهای با اقتصاد پیشرفته می‌شود که حجم وسیع آن به ایالات متحده آمریکا و اروپا خواهد بود.

۳-۲. تغییرات در الگوی منطقه‌ای تجارت

رشد تجارت چین سریع بوده و وارداتش نسبت به شرکای تجاریش رشدی دو برابر داشته است. در سال ۲۰۰۳، واردات از آسیا به ۴۳ درصد (به دلار آمریکا) افزایش یافت در حالی که واردات از اروپا و آمریکا ۳۱ و ۲۱ درصد رشد داشته است. وضعیت صادرات تقریباً معکوس بود، رشد صادرات به آمریکا و اروپا به ترتیب ۳۲ و ۴۹ درصد و صادرات به آسیا ۳۱ درصد بود. به‌عنوان مثال، افزایش واردات از آمریکای لاتین یا آفریقا به ترتیب ۸۱ و ۵۴ درصد بوده است. چین در حال حاضر سومین واردکننده بزرگ از کشورهای پیشرفته است و از نظر صادرات بعد از آمریکا و اتحادیه اروپا قرار می‌گیرد.

در حالی که چین در توازن کلی تجارت را به‌طور چشمگیری در سال‌های اخیر تغییر نداد، این تغییرات در الگوهای تجاری منطقه‌ای ناشی از تغییر قابل توجهی در توازن تجارت دو جانبه است. مازاد تجاری چین با ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا به‌طور قابل توجهی بین سال‌های (۲۰۰۲-۱۹۹۷) افزایش یافته است، اما چین این موضوع را با افزایش کسری تجاری که با دیگر کشورهای آسیایی داشت جبران کرد. این روند همچنان در سال ۲۰۰۳ نیز ادامه یافت، کاهش تولید در چین کل مازاد تجاری را به ۲۵ میلیارد دلار کاهش داد. در مقایسه با سال ۲۰۰۲ که ۳۰ میلیارد دلار بود. اقدام برای حجم بالای تجارت چین که از طریق ترانزیت کالا از هنگ‌کنگ انجام می‌شد در نهایت تغییری نکرده بود. تغییرات در مناطق تخصصی در آسیا را می‌توان در آمارهای تجاری آمریکا هم مشاهده نمود. در حالی که منطقه آسیا هنوز به بازارهای صادراتی گروه ۷ (G-7) وابسته است و چین علاوه بر افزایش مصرف داخلی مواد اولیه آسیا را نیز تهدید می‌کند.

۳. الحاق به WTO، الزامات، فرصت‌ها و تهدیدها

۳-۱. الزامات چین

برنامه کاهش تعرفه‌های گمرکی به‌وسیله چین در زمینه الحاق به WTO به‌طور مداوم در یک دوره بلندمدت انجام شده است. اصلاحات در گذشته معرف معافیت واردات گسترده تعرفه‌ها به‌ویژه برای پردازش تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی لذا بیشتر واردات چین تأثیری بر تعرفه‌های سال ۲۰۰۰ نمی‌گذاشت. به‌عنوان نتیجه آزادسازی قیمت‌های داخلی کالاهای مورد معامله تا حد زیادی با

قیمت‌های بین‌المللی در اواسط دهه ۱۹۹۰ همگراست. طبق الزامات، WTO چین مجدد متوسط نرخ تعرفه گمرکی را به ۱۰ درصد در سال ۲۰۰۵ کاهش داد. در اوایل ژانویه ۲۰۰۴ چین متوسط نرخ تعرفه گمرکی را از ۰/۶ به ۱۰/۴ درصد پایین آورد. در هر حال این نوع تجارت تعرفه گمرکی را افزایش می‌دهد، بر اساس نوع مطابقتی که چین در حذف سهمیه‌بندی واردات، مجوز، طراحی شیوه‌های تجاری و دیگر موانع غیرتعرفه‌ای انجام می‌دهد. جانشین کردن سهمیه‌های واردات با نرخ سهمیه‌بندی تعرفه‌ها برای بیشتر کالاها کشاورزی می‌بایست به تقویت شفافیت نوع تجارتی که چین انجام می‌دهد کمک کند. در این مقایسه با تداوم کاهش تعرفه‌ها تعهدات چین در تجارت نقطه عطفی در ارائه خدمات می‌باشد.

برنامه‌ریزی‌هایی صورت گرفته است برای بازگرداندن بخش خدمات کلیدی شامل شرکت‌های خارجی که پیش از این از بین رفته‌اند یا به حاشیه رفته‌اند، به ویژه آنهایی که خدمات ارتباط از راه دور یا خدمات مالی و بیمه‌ای داشته‌اند. به‌عنوان مثال برای دسترسی داشتن به ارائه‌دهندگان خدمات خارجی می‌بایست به‌طور مشخص مراحل صدور مجوز اتوماتیک برای آنها در نظر گرفته شود. چین محدودیت‌هایی را که در معاملات داخلی و توزیع برای اکثر محصولات وجود دارد حذف کرده است. جدای از دسترسی به بازار پروتکل الحاقی تعهدات عمده چین در فعالیت‌های مربوط به تجارت را نیز در بردارد.

بنابراین چین می‌بایست دستورالعمل ملی و اصول عدم تبعیض و تدوین معیارهای سرمایه‌گذاری مربوط به امور تجاری (TRIMs)^۱ و حق مالکیت عقلایی مربوط به امور تجاری (TRIPs)^۲ را که پذیرفته است به‌طور کامل برای الحاق به WTO اجرا کند.

۳-۲. اجرا

یک رویه خاص در WTO در انتقال مکانیزم بازرنگری (TRM)^۳ که برای بازرنگری در تطابق چین با موافقتنامه WTO برقرار شده، چین پروتکل الحاقی را تهیه کرده و در انتقال مکانیزم، بازرنگری و تجدیدنظر می‌کند تا اینکه در یک دوره ۸ ساله به عضویت WTO درآید. مسئله مهمی جهت مباحثه راجع به الزامات اولیه اجرایی (کاربردی) در چین وجود نداشت.

در پایان سال ۲۰۰۳ شکایت غیررسمی‌ای از سوی WTO علیه چین وجود نداشت. به‌طور گسترده ارزیابی مشترک این است که مشکلات بالا مشکلات فنی را در درجه اول انعکاس می‌دهد

1. Trade-Related Investment Measures
2. Trade- Related Aspect of Intellectual Property Rights
3. Transitional Review Mechani

و منطبق بر الگوی گسترده‌ای نیست. تا زمانی که تغییرات قبل از الحاق چین به WTO به اجرا درآید، این مسئله دوباره توسط WTO در یک دوره پیش رو مورد آزمایش قرار گرفت. کاهش تعرفه گمرکی، روی زمانبندی و حذف موانع غیرتعرفه‌ای (به‌ویژه در بخش کشاورزی) تأثیر گذاشته و عمل می‌کند. تعدادی از این تغییرات در قوانین چین و چارچوب‌های نظارتی در سطح دولت مرکزی طوری ساخته شده که با اصول WTO در یک جهت حرکت کند.

۳-۳. چشم انداز دسترسی به بازار

افزایش دسترسی به بازار خارج از کشور و الحاق چین به WTO سود قابل ملاحظه‌ای را برای چین دربر خواهد داشت. چین دائماً کمک بلاعوض از دیگر عضوهای WTO دریافت کرده و این قدم مهمی است که در جهت عادی‌سازی در روابط تجاری با آنها دارد. الحاق چین به WTO منتهی به حذف سهمیه‌هایی است که به ضرر منسوجات و پوشاک صادراتی چین می‌شود، زمانی که انتظار می‌رود حذف این سهمیه‌ها صادرات چین را تقویت کند و این زمان‌بندی به‌عنوان پیامدی که از مقررات تأسیس شرکت‌های چینی در پروتکل الحاقی محافظت می‌کند در ابهام باقی می‌ماند. چین از رفتار و برخورد تجاری در آینده سود خواهد برد و همچنین به مناقشه چندجانبه در حل و فصل رویه‌هایش با WTO کمک می‌کند. علاوه بر این، مقررات به‌هم پیوستن پروتکل الحاقی چین به WTO که سود بازار صادرات را در سال‌های پیش رو برایش به ارمغان می‌آورد، منسوجات و پوشاک را نیز در بر خواهد داشت. زمانی که چنین مقرراتی در اصول WTO بازتاب پیدا کرد، آنها در سطح گسترده‌ای مشاهده کردند که مورد چین یک تجربه بیش از یک مورد معمولی برای الحاق به WTO است. به‌ویژه آنها در برداشتن یک مفهوم بازار منقطع که تحت مکانیزمی است که از محصولات ویژه و آن نیازمندی‌های نسبتاً پایینی که صادرات چین دارد محافظت می‌کند. مورد چین زمانی که WTO از عملیاتی که عموماً بر اساس عدم تبعیض پایه‌گذاری شده و اقتصاد غیربازار محافظت می‌کند رفتاری است که چین برای اتخاذ تصمیمات ضد دامپینگ و موارد خنثی‌سازی آن طی مدت ۱۵ سال در پیش گرفته است.

۳-۴. مفهوم پتانسیل نقش فزاینده چین در تجارت جهانی

کارهای تحلیلی نشان می‌دهد که آثار رفاه بین‌المللی در الحاق به WTO در کل مثبت ارزیابی می‌شود. این مطالعات به‌طور کلی نمایانگر نتایج کلیدی است که در زیر می‌آید:

- در یک دوره بلندمدت، چین از الحاقش به WTO سود خواهد برد. گواه بر این است که قضاوت در مورد این هدف کلیدی، الحاق چین به WTO چگونه باید باشد که افزایش فشار رقابتی بتواند به‌عنوان انگیزه‌ای در اصلاحات داخلی چین محسوب شود و این کار درست بوده است.

- رشد پایدار در چین که از الحاق به WTO در همکاری به‌دست می‌آید می‌بایست سودی داشته باشد که بیشتر از راه تجارت با شرکای خود عایدش می‌شود. چین موافقت کرده است بخش‌هایی را با شرکای تجاریش آزاد بگذارد مانند بخش کشاورزی و خدمات که بسیار مهم هستند. برای بهبود محیط تجاری در چین می‌بایست موانع کلیدی که به مدت طولانی اعتماد سرمایه‌گذار خارجی را تضعیف کرده حذف شود، در نهایت افزایش گردشگری هم بنفع کشورهای شریک خواهد بود.

در یک دوره کوتاه‌مدت به متوسط که هم پیشرفت اقتصادی و هم پیشرفت بیشتر کشورهای در حال توسعه را به‌دنبال خواهد داشت. عوامل اصلی زمینه‌ای هستند برای افزایش صادرات به چین از سرمایه‌گرفته تا تولیدکنندگان انواع فناوری فشرده افزایش تجارت و فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بخش‌های خدماتی چین و بهبود دسترسی چین به بازارهای بخش کشاورزی.

در عین حال پیشرفت کمتر اغلب کشورهای در حال توسعه امکان دارد هزینه‌های تعدیل شده آنها را افزایش دهد. اکثر کشورهای در حال توسعه تحت تأثیر مستقیم رقبای چین خواهند بود. به‌عنوان مثال، بخش پوشاک در مقابل کشورهای آسیایی کم درآمد که مکمل صادرات به چین هستند و روابط تجاری نزدیکی با چین دارند نیز از این مسئله سود می‌برند. قوت گرفتن اثر الحاق چین به سازمان تجارت جهانی WTO امکان دارد ثابت کند که ارزشش محدودتر از تحلیل‌های تجاری است که پیشنهاد شده است. الحاق به WTO، موازنه اش تسهیل می‌کند که چین در تجارت جهانی نقش فوق‌العاده‌ای بازی کند و منفعت زیادی را در سطح گسترده برای چین دربر خواهد داشت. به‌طور قطع، خطراتی وجود دارد که اقداماتی توسط شرکای چین برای محدود کردن صادرات چین انجام شود و از طریق تدابیر گسترده در واقع می‌تواند سوق دهد به سمت عمل متقابل که چین در مقابل ضد دامپینگ داشته باشد.

چنین کارهایی تجارت دوجانبه را کاهش می‌دهد و در مقابل خطرات داخلی هم وجود دارد و تداوم رشد ممکن است تهدیدی بر این تأثیر الحاق به WTO که روی بخش کشاورزی و درآمدهای روستایی و مالکیت شرکت‌های دولتی و زیان‌بخش مالی و پایداری مالی داشته باشد. با این حال این واقعیت است که در حال حاضر از آزادسازی تجارت بسیاری در چین رخ می‌دهد و عمدتاً باید آثار سودمند چند جانبه‌ای را در تجارت چین تقویت کند.

۳-۵. اثر بین‌المللی الحاق چین به سازمان تجارت جهانی

متدولوژی‌ها: هدف تحقیق تعیین کردن اثر کمیت الحاق چین به WTO و تقویت آن پس از دهه ۱۹۹۰ بود. این تمرکز اثر ویژه ارتباط WTO با اصلاحات تجاری در چین بوده که در برابر آخرین طرح‌هایی است که در دور اروگوئه در اصلاحات تجاری به چشم می‌خورد.

ارزیابی اثر رفاه نیز براساس مدل‌های تعادل عمومی جهانی بررسی می‌شود. پیشرفت طرح تحلیل تجارت جهانی (GTAP)^۱ در دانشگاه پوردو بوده که متمرکز بر ضوابطی است که در تجارت و آثار جریان تجارت بر آن مدل‌ها بوده است.

نتایج: بیشتر مطالعاتی که موافق الحاق چین به WTO بوده مستلزم افزایش رفاه کلی در چین و جهان است. علیرغم اینکه تعرفه‌های چین از زمانی است که پایین آمده و این اثر در آینده احتمالاً پایدار نیست.

- تقویت شتاب در رشد تجاری چین می‌بایست برای شرکای چین فایده داشته باشد و نقش مهمی در فرایند تجاری ایفا کند.

- کشورهای (ASEAN) و جنوب آسیا هم تجاری گسترده در زمینه سود بردن از صادرات با تمام کشورها و چین در سطح گسترده دارند.

۳-۶. محدودیت تحقیقات موجود

اثر مهمی که الحاق چین بر WTO دارد اثبات این مسئله است که چنین تحلیل‌هایی بسیار مهم است و پیشنهاد شده که اولاً بیشتر مدل‌های موجود محدودیت‌های زیادی از نظر فنی دارند و دربرگیرنده عدم اطمینان در ارزیابی کسب‌های تجاری است که تغییرات سریعی را در ساختار تجاری چین و همچنین مناطق تجاری بین‌المللی دارد. در یک دوره کوتاه‌مدت به متوسط که هم پیشرفت اقتصادی و پیشرفت بیشتر کشورهای در حال توسعه را به دنبال خواهد داشت.

در عین حال ممکن است پیشرفت کمتر اکثر کشورهای در حال توسعه هزینه‌های تعدیل شده آنها را افزایش دهد. قوت گرفتن اینکه اثر الحاق چین به سازمان تجارت جهانی WTO امکان دارد ثابت کند که ارزشش محدودتر از تحلیل‌های تجاری است که پیشنهاد شده است. الحاق به WTO موازنه‌اش تسهیل می‌کند که چین در تجارت جهانی نقش فوق‌العاده‌ای بازی کند و کمک کند به اینکه منفعت زیادی را در سطح گسترده برای چین دربر خواهد داشت.

جدول ۱. سهم صادرات جهانی

(درصد)

۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	۱۹۷۰	۱۹۶۰	
۵/۸	۵/۱	۳/۹	۱/۹	۱/۰			چین
۹/۲	۹/۴	۸/۶	۱۲/۱	۱۰/۵	۱۲/۱	۱۰/۷	آلمان
۹/۴	۶/۵	۷/۵	۸/۵	۷/۱	۶/۷	۳/۷	ژاپن
۲/۵	۲/۵	۲/۷	۲/۰	۱/۰	۰/۳	۰	کره جنوبی
۸/۸	۹/۷	۱۰/۴	۸/۱	۳/۲	۱/۷	۱/۶	کره جنوبی - سنگاپور - تایوان
۱۰/۴	۱۰/۸	۱۲/۱	۱۱/۶	۱۲/۰	۱۵/۳	۱۹/۴	آمریکا

مأخذ: صندوق بین‌المللی پول، مدیریت آمار تجاری.

جدول ۲. سهم بازار در بازارهای عمده صادراتی

۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	۱۹۷۰		
۱۸/۸	۱۸/۳	۱۴/۵	۱۰/۷	۵/۱	۳/۱	۱/۴	ژاپن - کره
۱۱/۳	۱۱/۱	۸/۶	۶/۳	۳/۲	۰/۵	۰	آمریکا
۶/۹	۷/۵	۶/۲	۳/۸	۲/۰	۰/۷	۰/۶	اروپا

مأخذ: صندوق بین‌المللی پول، مدیریت آمار تجاری.

جدول ۳. منابع واردات (کل واردات چین)

(درصد)

۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰		
۵۴/۹	۵۳/۱	۵۰/۶	۴۷/۱	۴۱/۰	۱۵/۰	آسیا
۱۰/۵	۱۰/۴	۹/۸	۷/۴	۵/۶	۳/۴	کشورهای جنوب شرقی آسیا
۱۷/۷	۱۸/۱	۱۸/۴	۲۱/۹	۱۴/۲	۲۶/۵	ژاپن
۹/۵	۹/۷	۱۰/۳	۷/۸	۰/۴	۰	کره جنوبی
۱۱/۶	۱۲/۹	۱۱/۳	۱۱/۲			تایوان
۱۲/۰	۱۳/۱	۱۳/۷	۱۶/۱	۱۷/۰	۱۵/۸	اتحادیه اروپا
۸/۵	۹/۲	۹/۹	۱۲/۲	۱۲/۲	۱۹/۶	آمریکا

مأخذ: صندوق بین‌المللی پول، مدیریت آمار تجاری و داده‌های مرکز آمارگیری و اطلاعات اقتصادی.

جدول ۴. موازنه دوجانبه تجارت چین با کشورهای منتخب

(میلیارد دلار آمریکا)

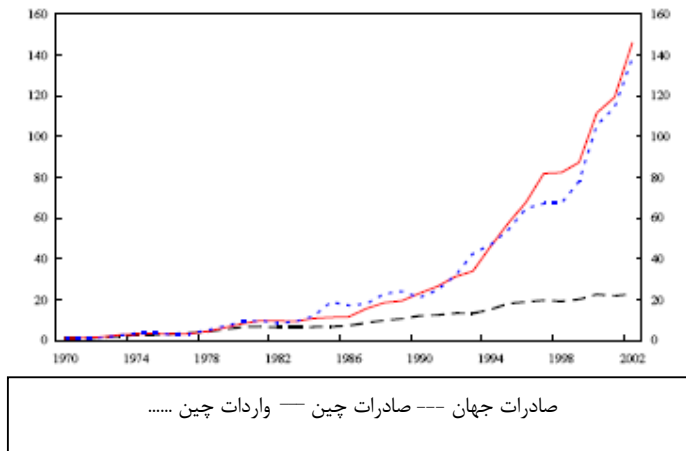
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۱۹۹۷	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۱۹۹۷	
۵۵	۴۳	۱۶	۸۸	۷۴	۴۱	آمریکا
۱۸	۱۰	۵	۲۹	۱۸	۹	اتحادیه اروپا
-۱۴	-۵	۳	-۳۰	-۱۸	۱۴	ژاپن
-۲۱	-۱۳	-۶	-۳۰	-۱۹	-۱۲	کره جنوبی
-۳۷	-۳۱	-۱۳	-۵۱	-۴۲	-۲۴	تایوان
۶۱	۴۸	۳۷				هنگ کنگ
-۱۵	-۸	۰	-۳۰	-۱۸	-۱۰	کشورهای جنوب شرقی آسیا
-۲۲	-۱۳	-۱	-۱۱	-۷	۶	دیگر کشورها
۲۵	۳۰	۴۰	-۳۵	-۱۲	-۴	کل

مأخذ: صندوق بین‌المللی پول، مدیریت آمار تجاری و داده‌های مرکز آمارگیری و اطلاعات اقتصادی.

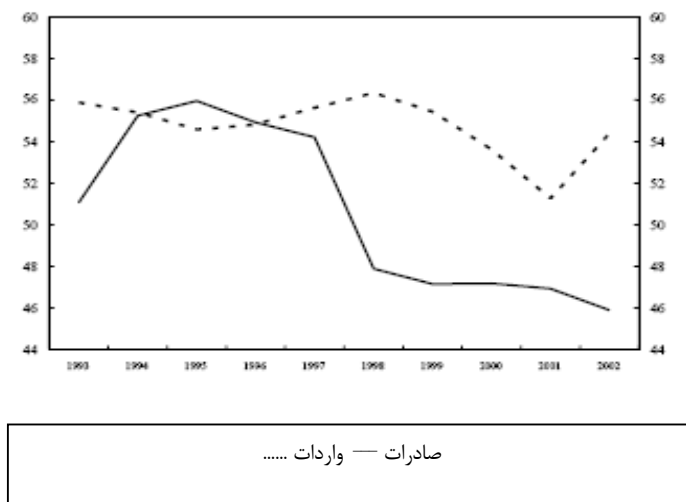
جدول ۵. چین، تعرفه‌ها (۱۹۸۲-۲۰۰۲)

ماکزیمم	پراکندگی	متوسط وزنی	متوسط غیروزنی	
			۵۵/۶	۱۹۸۲
			۴۳/۳	۱۹۸۵
			۴۳/۷	۱۹۸۸
			۴۴/۱	۱۹۹۱
۲۲۰/۰		۴۰/۶	۴۲/۹	۱۹۹۲
۲۲۰/۰	۲۹/۹	۳۸/۴	۳۹/۹	۱۹۹۳
	۲۷/۹	۳۵/۵	۳۶/۳	۱۹۹۴
۲۲۰/۰		۲۶/۸	۳۵/۲	۱۹۹۵
۱۲۱/۶	۱۷/۴	۲۲/۶	۲۳/۶	۱۹۹۶
۱۲۱/۶	۱۳/۰	۱۶/۰	۱۷/۶	۱۹۹۷
۱۲۱/۶	۱۳/۰	۱۵/۷	۱۷/۵	۱۹۹۸
			۱۶/۴	۲۰۰۰
۱۲۱/۶	۱۲/۱	۹/۱	۱۵/۳	۲۰۰۱
۷۱/۰	۹/۱	۶/۴	۱۲/۳	۲۰۰۲

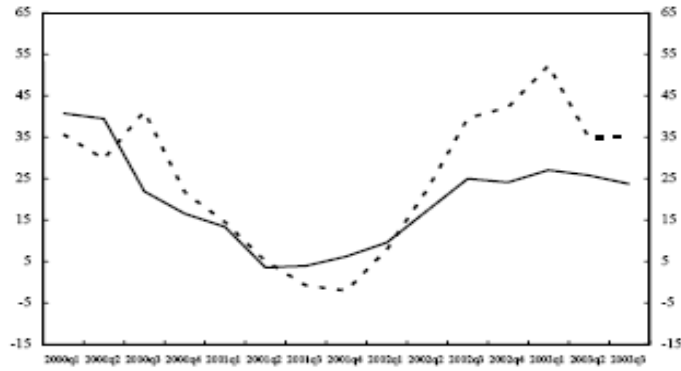
مأخذ: کنفرانس سازمان ملل در تجارت و توسعه ارزیابی کارمندان صندوق بین‌المللی پول سازمان تجارت جهانی، بانک جهانی.

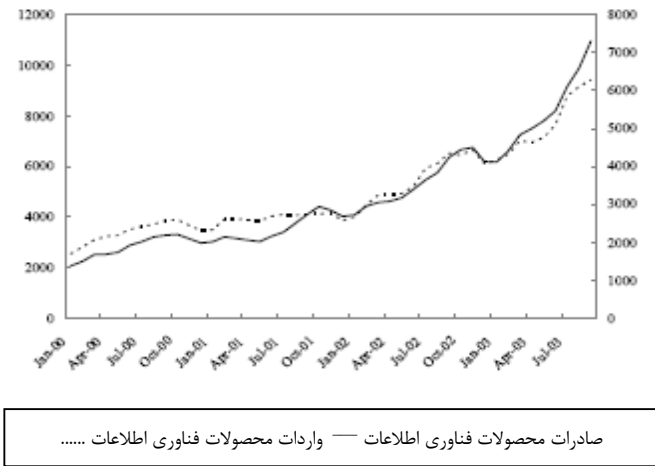
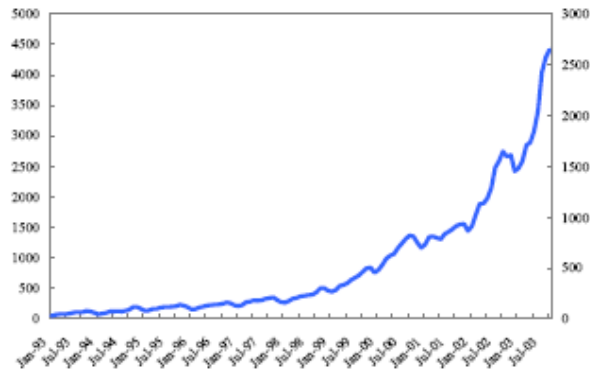
نمودار ۱. رشد تجارت سال‌های (۱۹۷۰-۲۰۰۲) شاخص (۱=۱۹۷۰)

نمودار ۲. تجارت منطقه شرق آسیا

صادرات — واردات

صادرات محصولات فناوری اطلاعات — واردات محصولات فناوری اطلاعات

نمودار ۳. تجارت محصولات الکترونیکی

منابع

- Adhikari, Ramesh & Yongzheng Yang (2002), "What will WTO Membership Mean for China and Its Trading Partners?", *Finance & Development*, September (Washington: International Monetary Fund).
- Cerra, Valerie & Sweta Chaman Saxena (2002), "An Empirical Analysis of China's Export Behavior", IMF Working Paper 02/200, November (Washington: International Monetary Fund).
- Gertler, Jeffrey L. (2002), "What China's WTO Accession is All About", WTO Secretariat, December.
- Hertel, Thomas & Terrie Walmsley (2002), "Economic Impacts of China's Accession to the WTO: Timing is Everything, Center for Global Trade Analysis", Purdue University, September.
- Ianchovichina, Elena & Will Martin (2002), "Economic Impacts of China's Accession to the WTO", World Bank Policy Research Working Paper, December (Washington: World Bank).
- International Monetary Fund & World Bank (2002), "Market Access for Developing Country Exports- Selected Issues", September. (<http://www.imf.org/external/np/pdr/ma/2002/eng/092602.htm>).
- Lardy, Nicholas R. (2002), "Integrating China into the Global Economy", Brookings Institution, January.
- Mattoo, Aaditya (2002), "China's Accession to the WTO: The Services Dimension", World Bank Policy Research Working Paper, December.
- Organization for Economic Co-Operation and Development (2002), "China in the World Economy: The Domestic Policy Challenges", OECD.
- Mattoo, Aaditya (2003), "China's Tariff Regime, Center for Cooperation with Non-Members", Trade Directorate, March.
- Panitchpakdi, Supachai & Mark L. Clifford (2002), "China and the WTO – Changing China", *Changing World Trade*, John Wiley & Sons (Asia).
- Prasad, Eswar & Thomas Rumbaugh (2003), "Beyond the Great Wall: Why China's Integration into the Global Trading System is Seen as a Competitive Threat by Some But as a Boon by Others", *Finance and Development*, December (Washington: International Monetary Fund).
- Roland, Holst, David, Iwan Azis & Li- Gang Lui (2003), "Regionalism and Globalism: East and Southeast Asian Trade Relations in the Wake of China's WTO Accession", ADB Institute, Draft Discussion Paper, January.
- Tongzon, Jose L. (2001), "China's Membership in the World Trade Organization and the Exports of the Developing Economies of East Asia: A Computable General Equilibrium Approach", *Applied Economics*, Vol. 33.
- Tseng, Wanda & Markus Rodlauer Eds (2003), "China: Competing in the Global Economy", Washington DC, October: Available at <http://www.gao.gov/new/items/d034.pdf>.
- United States Trade Representative (2002), "Report to Congress on China's WTO Compliance", December.
- Wang, Zhi (2003), "The Impact of China's WTO Accession on Patterns of World Trade", *Journal of Policy Modeling*, Vol. 25, Issue 1, January.
- Yandg, Yongzheng (2003), "China's Integration into the World Economy: Implications for Developing Countries", IMF Working Paper 03/245 (Washington: International Monetary Fund).

Yi, Kei, Mu (2003), "Can Vertical Specialization Explain the Growth of World Trade?", *Journal of Political Economy*, Vol. 3, No. 1.
Zebregs, Harm, "Forthcoming, Intraregional Trade in Asia", IMF Policy Discussion Paper.